

SKJEMA FOR OVERSIKT OVER FORVARSEL TIL AGGRESSIV ATFERD (SOFA) - FRAMGANGSMÅTE

GENERELT:

1. Bruk et skjema per pasient.
2. Skjemaet skal dekke en passende tidsperiode (f.eks. 1 uke, 3 måneder, e.l.) og trenger altså ikke skiftes ut etter hver registrering.
3. Registrer episoden så tidlig du kan etter at den har skjedd.
4. Diskuter med annet personell.
5. Hvis mulig, så vent til bearbeidingsamtale med pasienten er over. Dette er spesielt viktig for å oppnå pålitelige registreringer av episoder der pasienten ser ut til å ha handlet på psykotisk grunnlag.

AGGRESSIV ATFERD - DEFINISJONER :

VERBALE TRUSLER

Herunder registreres bare utsagn, rop o.l. som:

1. Innebærer trussel om å påføre andre personer fysisk skade eller død.
2. Er rettet mot en person som fysisk sett er tilgjengelig i situasjonen. Dette vil i praksis si at personen er innen rekkevidde for angrep.

FYSISKE TRUSLER

Herunder registreres:

1. Fysiske bevegelser og kroppsholdninger som gir signal om at pasienten vil gå til fysisk angrep.
2. Atferd som er rettet mot en person som fysisk sett er tilgjengelig i situasjonen. Dette vil i praksis si at personen er innen rekkevidde for angrep.

FYSISKE ANGREP

Herunder registreres:

1. Slag, spark, kveletak, bruk av slagredskap, våpen o.s.v. Kloring og lugging er de mildeste formene som skal registreres her.
2. Også de tilfellene der pasienten ikke treffer målet for den aggressive handlingen.

FORVARSEL - DEFINISJON

Atferd som pasienten utøver i forkant av aggressiv atferd og som gjennom hyppighet, intensitet, varighet eller andre karakteristika ser ut til å være et **tegn på nært forestående aggressiv atferd** (Eksempler på forvarsel finnes i venstre kolonne på SOFA-skjemaet).

FRAMGANGSMÅTE :

1. Finn fram pasientens SOFA-skjema.
2. Finn ut hvor nært opp til den aggressive atferden forvarselet/forvarslene kom (se kolonnene for det siste minuttet, den siste timen eller de siste 7-8 timene).
3. Fastsett hvilket/hvilke forvarsel som gikk forut for den aggressive atferden.
4. Vurder så om økningen/graden av det aktuelle forvarselet var liten, middels eller stor. Dette skal kodes slik på SOFA-skjemaet:

L = Liten forandring i forhold til det pasienten vanligvis viser
M = Middels forandring i forhold til det pasienten vanligvis viser
S = Stor forandring i forhold til det pasienten vanligvis viser

Sett L, M eller S med kolon bak inn i den ruten som passer best på SOFA-skjemaet.
5. Registrer aktuelt forvarsel ved å sette inn bokstavkoden til forvarselet i SOFA-skjemaet foran den aktuelle datoen (se bokstav foran hvert forvarsel i SOFA-skjemaet). Dette innebærer at a22/2 betyr «toalettbesøk» hvis det settes bak hovedgruppen «**I. AUTONOME/NEUROLOGISKE**» forvarsel, «røyking» hvis det føres bak «**II. MOTORISKE**», osv.
6. Hvis det er enighet om at TO ELLER FLERE FORVARSEL gikk forut for den samme aggressive atferden, så finner en ut hvilke forvarsel som virket inn og registrerer dette i de aktuelle kolonnene på SOFA-skjemaet.
7. Før inn like bak datoen hva slags aggressiv atferd som forekom (Aggresjonskoder: VT= verbal trussel, FT= fysisk trussel, FA= fysisk angrep). Ved forekomst av flere typer aggressiv atferd brukes aggresjonskodene med skråstrek mellom. VT/FA betyr altså at pasienten både truet verbalt og gikk til fysisk angrep.
8. Hvis samme aggressive atferd gjentar seg flere ganger samme dag og med samme forvarsel markeres dette med to eller flere strek bak aggresjonskoden til den aktuelle datoen. Antall streker skal tilsvare hvor mange trusler eller angrep som ble utført.

Eksempel :

1. Den 2. januar røyker NN dobbelt så mye som til vanlig. Plutselig kaster han røyken fra seg og slår etter en medpasient. Vi registrerer da S:a2/1FA til høyre for hovedgruppen

«II. MOTORISKE» under kolonnen «Like før den aggressive atferden».

2. 5. juni er N.N. i dårlig psykisk form. Den siste timen har han sittet og stirret apatisk ut i luften. Han begynner så å sukke og stønne høylydt. Denne typen stirring er ikke observert hos denne pasienten tidligere. NN sukker imidlertid ofte ellers også, så her ser en i realiteten bare en liten økning. Etter at sukkingen bare har vart noen sekunder roper han til et personal at han skal drepe henne. Dette registreres slik: S:g5/6VT til høyre for hovedgruppen «III. INTRAPSYKISKE» og under kolonnen «Den siste timen». Videre så registreres episoden slik: L:b5/6VT til høyre for hovedgruppen «I.AUTONOME/NEVROLOGISKE» og under kolonnen «Like før den aggressive atferden».

Kodeforklaring:

